

Culpa in contrahendo v (slovenskom) súkromnom práve

Culpa in contracting in (Slovak) privat law

JUDr. Erika Dubajová Javúreková

Paneurópska vysoká škola, Fakulta práva, Ústav súkromného práva

Anotácia

Inštitút *culpa in contrahendo* sa týka zodpovednosti za porušenie povinností s potenciálnymi účastníkmi (budúcej) zmluvy v procese kontraktácie. Ide o sekundárny záväzkový vzťah vyvolaný nepoctivým konaním, resp. konaním v rozpore so zásadou dobrej viery v čase, keď prebiehajú rokovania o (budúcej) zmluve. Cieľom príspevku je upozorniť na tento právny inštitút v rovine súkromného práva, ktorý prechádza vývojom aj z pohľadu slovenskej právnej teórie a praxe.

Annotation

A legal arrangement *culpa in contrahendo* refers to liability for breach of obligations with potential participants in the (future) contract in the contracting process. It is a secondary contractual obligation caused by dishonest conduct, or, more precisely, by actions contrary to the principle of good faith at the time of negotiations regarding the (future) contract. The aim of the paper is to draw attention to this legal arrangement on the level of private law, which has undergone and still is undergoing development also from the point of view of Slovak legal theory and practice.

Klíúčové slová

culpa in contrahendo, predzmluvná zodpovednosť

Key words

culpa in contrahendo, pre-contractual liability

Introdukcia do inštitútu – culpa in contrahendo

„Z pojetí institutu culpa in contrahendo lze dovodit, že se jedná o institut, který konstituováním zvláštního právního vztahu **v předmluvním stadiu odráží moderní chápání principu dobré víry, dodržování dobrých mravů a obecného požadavku nepoškozovat právní statky třetích osob.** Samotná podstata tohoto institutu je tak založena na principu dobré víry (*Treu und Glauben, good faith and fair dealing*) v širokém slova smyslu. Tento vztah ale nevzniká jen na základě obecných právních principů a není řízen jen zásadou nepůsobit škodu vyplývající z obecných právních norem, nýbrž má zcela nepochybně základ v jednání nebo jiných kontaktech, které obě strany společně mají.“^[1]

Problematiku *culpa in contrahendo*^[2] riešia viaceré odborné články, monografie a rozhodnutia súdov.

Rozhodovacia prax v Českej republike^[3] vychádzala donedávna z rovnakého právneho základu, aký bol v našej (slovenskej) právnej úprave. Odborné názory na inštitút *culpa in contrahendo* vyjadrené v aktuálnych prameňoch sa však v niektorých otázkach jeho aplikácie mierne odlišujú.

V súčasnosti sa tento inštitút objavuje v súdnych rozhodnutiach častejšie[4], čo nepochybne prispieva k jeho rozvoju, keďže sa tým reflektuje aj na potreby praxe. V tomto príspevku naň poukazujeme z pohľadu (nielen slovenského) súkromného práva.[5]

I. Náhľad na zodpovednosť za škodu v procese kontraktácie

Nedostatočná ochrana účastníkov v procese kontraktácie donútila Jheringa[6] uvažovať o zodpovednosti kontrahentov za vzniknutú škodu. Rovnako sa snažil nájsť právne východiská pri porušení záväzkov v kontraktačnom procese. Vzácnym míľnikom bola jeho práca *Culpa in contrahendo oder Schadenersatz bei nichtigen oder nicht zur Perfektion gelangten Verträgen*[7], v ktorej uviedol možnosti, ako riešiť porušenie záväzkov v kontraktačnom procese.

Je potrebné podotknúť, že Jhering obmedzil doktrínu *culpa in contrahendo* (v tom čase) na zmluvy neplatné, resp. na zmluvy imperfektné. Až neskôr boli predzmluvnej zodpovednosti priznané účinky i v rámci platne uzatvorenej zmluvy. Správne bolo jeho uvažovanie v charakteristike postavenia kontrahujúcich strán. Zastával názor, že kontrahenti sú navzájom viazaní k dodržiavaniu určitej starostlivosti (*diligentia*) počas procesu kontraktácie. „*S citelnějším zatížením kontrahentů spojoval Jhering také přísnější odpovědnost (pro zavinění při kontraktaci tak postačí nedbalost).*“[8]

Doktrínu *culpa in contrahendo* môžeme v súkromnom práve všeobecne definovať ako zodpovednosť za škodu, preto je v praxi aplikovaná na situácie, ktoré patria skôr do deliktuálneho práva (zavinenia úmyselného alebo nedbalostného). Postihuje porušenie jednak niektorých všeobecných právnych princípov, a jednak predzmluvných povinností.

Jhering sa opieral skôr o deliktuálne riešenie sporu, keďže sa v tom čase *actio legis aquiliae* (žaloba podľa aquilijského práva) obmedzovala len na určité druhy škôd a *actio doli* (žaloba proti podvodníkovi) zas vyžadovala úmysel, čo značne chápanie tohto inštitútu obmedzovalo. Pri riešení tohto problému vychádzal Jhering v tom čase z klasického rímskeho práva[9] a jeho prvotné myšlienky boli rozvíjané z kúpnej zmluvy. Za dôležitú považoval otázku, aký nástroj použiť pre priznanie náhrady škody. Riešenie našiel v tom čase prostredníctvom kontraktnej žaloby.

S inštitútom *culpa in contrahendo* je spojených viacero sporných otázok aj v súčasnosti. Diskutovanou je stále problematika, či sa jedná o právny vzťah **kontraktuálny**, a teda o kvázikontrakt[10], alebo či má skôr **deliktuálny charakter**, a ide o osobitný typ kvázideliktu. Rozhodnutia súdov Českej republiky a Slovenskej republiky sa vo svojich stanoviskách viac prikláňajú k charakteristike predzmluvnej zodpovednosti ako kvázideliktu. Jedným z dôvodov je, že na inštitút predzmluvnej zodpovednosti sa ako právny základ aplikuje ustanovenie, ktoré spadá práve do kategórie deliktov.

V pôvodnej koncepcii nemeckého vedca Rudolfa von Jheringa bola predzmluvná zodpovednosť chápaná ako osobitný druh „zmluvnej zodpovednosti“. Dnes však prevláda mimozmluvné posudzovanie tohto inštitútu. Podľa niektorých autorov[11] má však predzmluvná zodpovednosť povahu *sui generis* a je priestorom medzi zmluvnou a mimozmluvnou zodpovednosťou.

V zmysle slovenskej právnej úpravy ide o inštitút, ktorý má svojou povahou najbližšie k **deliktom**. Tento pohľad môžeme odôvodniť najmä tým, že v súčasnej právnej úprave je predzmluvná zodpovednosť aplikovaná výlučne na základe noriem deliktuálneho práva, čo platí pre občianskoprávnu i pre obchodnoprávnu úpravu.

II. Predzmluvná zodpovednosť a jej východiská *de lege lata* v súkromnom práve

Inštitút predzmluvnej zodpovednosti je sekundárny záväzkový vzťah, na ktorý môžeme aplikovať viaceré normy súkromného práva, pričom – podľa názoru viacerých autorov^[12], vo všeobecnej rovine nie je relevantné, či sa jedná o občianskoprávne alebo obchodnoprávne vzťahy, čo korešponduje aj s aktuálnou judikatúrou našich súdov.

Spoločné ustanovenia pre predzmluvné vzťahy v súkromnom práve

Základom pre aplikáciu inštitútu predzmluvnej zodpovednosti v slovenskom právnom poriadku je znenie § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“ alebo „Občiansky zákonník“), zakladajúceho zodpovednosť za škodu v dôsledku porušenia právnej povinnosti, v spojení s § 415 OZ. Uvedené platí aj pre obchodnoprávne vzťahy, keďže v Obchodnom zákonníku obdobná právna úprava absentuje.

Základom uplatňovania predzmluvnej zodpovednosti je všeobecná (generálna) prevenčná povinnosť, vymedzená v § 415 Občianskeho zákonníka – teda povinnosť predchádzať škodám na zdraví, na majetku, na prírode a životnom prostredí. Vo všeobecnosti sa dá pod toto ustanovenie subsumovať aj povinnosť nahradiť akúkoľvek škodu, ktorá vznikla poškodenej strane, ktorá si ju nemôže u druhej zmluvnej strany uplatniť na základe iného, špeciálneho ustanovenia. Aplikácia tohto ustanovenia bola do účinnosti tzv. nového Občianskeho zákonníka právnym základom aj pre rozhodovanie súdov ohľadom predzmluvnej zodpovednosti v Českej republike.^[13] Rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. 29 Odo 1166/2004, napríklad upozornilo na povinnosť neprerušiť rokovania o uzavretí zmluvy bez legitímneho dôvodu, ak sa kontrahujúce strany dostali do štádia, kedy jedna strana v dôsledku správania sa druhej strany bola v dobrej viere, že zmluva bude uzatvorená. „Prerušenie rokovania o uzavretí zmluvy tak vedie k zodpovednosti za škodu tým spôsobenú (tzv. predzmluvná zodpovednosť alebo zodpovednosť za culpa in contrahendo).“^[14] K aplikácii inštitútu culpa in contrahendo obdobným spôsobom dochádza napríklad aj v Rakúsku, keďže ani rakúska právna úprava neobsahuje výslovné zakotvenie inštitútu culpa in contrahendo.^[15]

„Použitie § 415 OZ v prípade predzmluvnej zodpovednosti dáva možnosť vyvodit' právnu povinnosť každého počínať si podľa konkrétnych okolností tak, aby nebola inému spôsobená škoda.“^[16] Účastník, ktorý si neplní z občiansko-právneho vzťahu svoju všeobecnú prevenčnú povinnosť (§ 415 OZ), si neplní svoju právnu povinnosť a jeho konanie preto môžeme označiť za protiprávne. Za škodu vzniknutú v príčinnej súvislosti s týmto opomenutím zodpovedá účastník tohto vzťahu. „Ak neboli porušené konkrétne povinnosti vymedzené v týchto ustanoveniach a určitým konaním alebo nekonaním sa zasiahlo do chránených predmetov uvedených v § 415, ktorým sa spôsobila určitá škoda na týchto predmetoch, treba si položiť otázku, či ten, kto takto zasahoval, si počínal tak, aby nedochádzalo ku škodám, alebo či si takto nepočínal. Ak si tak nepočínal, porušil povinnosť uloženú mu v § 415 a z porušenia tejto povinnosti mu vznikne zodpovednosť za škodu.“^[17]

Osobitné ustanovenia na predzmluvné vzťahy v súkromnom práve

Porušením povinnosti v predzmluvných vzťahoch je, okrem ukončenia predzmluvných rokovaní bez legitímneho dôvodu, aj porušenie informačných povinností (príp. iných povinností), čoho následkom sa stáva právny úkon **neplatným**.

Podľa § 42 OZ „*ak pre neplatnosť právneho úkonu vznikne škoda, zodpovedá sa za ňu podľa ustanovení tohto zákona o zodpovednosti za škodu*“. Uvedené ustanovenie rozširuje právne následky spôsobenia neplatnosti právneho úkonu, avšak nepôjde o osobitný prípad zodpovednostného právneho vzťahu.

Právny úkon môže byť neplatný z dôvodov uvedených v § 37 a nasl. OZ. V prípadoch predzmluvnej zodpovednosti pôjde o situácie, kedy dôjde k uvedeniu účastníka zmluvy do omylu (§ 49a OZ), alebo dôjde k porušeniu predkupného práva na spoluvlastnícky podiel v zmysle (§ 140 OZ). Analogické ustanovenie, ktoré vylučuje aplikáciu ustanovenia § 42 v obchodných vzťahoch je § 268 Obchodného zákonníka (zák. č. 513/1991 Zb., v znení neskorších predpisov, ďalej „OBZ“), ktorého predmetom je, rovnako ako v prípade § 42 OZ, vznik škody v dôsledku neplatnosti právneho úkonu.

Ustanovenie striktne odkazuje na právnu úpravu náhrady škody^[18] podľa § 373 a nasl. OBZ, avšak zakotvuje osobitný liberačný dôvod (čím vylučuje použitie § 374 OBZ), ktorým je preukázanie, že poškodený o dôvode neplatnosti právneho úkonu nevedel. Vyžadovať sa bude skutočná vedomosť o neplatnosti právneho úkonu. Neplatnosť právneho úkonu môže spôsobiť účastník zmluvy, ale aj akákoľvek iná, tretia osoba (napríklad v dôsledku poskytnutia informácie). Na rozdiel od § 42 OZ ide o objektívnu zodpovednosť a domáhať sa náhrady škody je oprávnený len poškodený, nie však tretia osoba.

Podľa ustanovenia § 271 ods. 1 OBZ platí, že: „*Ak si strany pri rokovaní o uzavretí zmluvy navzájom poskytnú informácie označené ako dôverné, nesmie strana, ktorej sa tieto informácie poskytli, prezradiť ich tretej osobe a ani ich použiť v rozpore s ich účelom pre svoje potreby, a to bez ohľadu na to, či dôjde k uzavretiu zmluvy, alebo nie. Kto poruší túto povinnosť, je povinný na náhradu škody, obdobne podľa ustanovení § 373 a nasl.*“

Citované ustanovenie má kogentný charakter. „*Účelom tejto úpravy je ochrana dôverných informácií v obchodnom styku. Strana, ktorá má záujem na utajení určitých skutočností (informácií) pertraktovaných pri konkrétnom obchodnom rokovaní, tj. pri rokovaní o uzatvorení zmluvy, druhej strane taký záujem bude preukázateľne deklarovať. Tým sa poskytnuté informácie stávajú dôvernými. Sankčné dôsledky (zodpovednosť za škodu) sú spojené s prezradením informácií tretej osobe, príp. ich použitím pre svoje vlastné potreby v rozpore s ich pôvodným účelom. Túto zodpovednosť by sme v určitom slova zmysle mohli zaradiť do kontextu širšie koncipovanej zodpovednosti za zavinenie v predzmluvnom štádiu (culpa in contrahendo).*“^[19]

Ustanovenie § 271 OBZ upravuje *de lege lata* otázky predzmluvnej zodpovednosti. Jedná sa o povinnosti zachovávať mlčanlivosť a dôvernosť poskytnutých informácií. Ustanovenie bude využiteľné hlavne vtedy, ak si zmluvné strany v predzmluvnom procese preukázateľne označili poskytnuté informácie za dôverné.^[20] Právna ochrana je zabezpečená tak, že v dôsledku porušenia tejto povinnosti má poškodená strana nárok na náhradu škody v zmysle § 373 a nasl. OBZ, a to bez ohľadu na to, či medzi kontrahujúcimi stranami vznikne právny vzťah.

Aplikácia Obchodného zákonníka na niektoré otázky predzmluvnej zodpovednosti (predovšetkým § 268 OBZ – nároky z neplatnosti zmluvy – a § 271 OBZ – nároky z porušenia informačnej povinnosti), je však osobitná a nie je možné použiť ju aj v občianskoprávnej rovine.

Predzmluvná zodpovednosť v dedukciách (česko)slovenskej judikatúry

Predzmluvná zodpovednosť nezostáva bez povšimnutia pri rozhodovacej činnosti slovenských a českých súdov ani v súčasnosti, pričom pri rozhodovaní súdov sú zásadné viaceré otázky, s ňými – medzi kontrahentmi musia predovšetkým prebiehať rokovania o uzatvorení zmluvy, medzi kontrahentmi musí byť daná existencia úzkych väzieb (t. j. musí byť daná istá dĺžka a intenzita predzmluvných rokovaní)[21] a v súvislosti s „budúcou zmluvou“ sa museli vynaložiť predkontraktačné náklady (tzv. *reliance investments*). [22] Zo súčasného pohľadu je rozhodujúce opätovne poukázať na skutočnosť, že česká právna úprava pristúpila k právnej úprave predzmluvnej zodpovednosti odlišne, keďže ju výslovne upravila v § 1728 – 1730 českého OZ, t. j. rozhodnutia českých súdov sa od účinnosti novej právnej úpravy (od 1.1.2014) odvolávajú na konkrétne zákonné ustanovenia uvedeného inštitútu.

Príklad rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky vo vzťahu k predzmluvnej zodpovednosti[23], z obdobia pred účinnosťou Občianskeho zákonníka z roku 2012

Tento právny spor sme vybrali najmä z dôvodu, že bol jedným z prvých, v ktorom Najvyšší súd Českej republiky posudzoval otázku predzmluvnej zodpovednosti a mal vplyv aj na rozhodovaciu prax iných súdov, vrátane súdov v Slovenskej republike.

Predmetom sporu bolo zaplatenie náhrady nákladov za právne poradenstvo a odmeny za spracovanie a vystavenie úverovej dokumentácie. Žalobca (banka) pripravoval úverovú dokumentáciu, ktorá bola v zásade odsúhlasená žalovaným (žiadateľom), ktorý bezdôvodne od rokovania o úvere v konečnej fáze odstúpil a úver získal od inej finančnej inštitúcie.

Na základe zisteného skutkového stavu dospel súd prvého stupňa k záveru, podľa ktorého sa žalobcovi nepodarilo preukázať, že by medzi ním a žalovaným bola uzavretá **dohoda o úhrade nákladov** spojených s prípravou zmluvy o úvere. Súd pripustil, že medzi účastníkmi prebiehali prípravné rokovania o uzavretí zmluvy o úvere, ktorá dospela až do štádia návrhu zmluvy o úvere, vrátane ďalších inštitútov spojených so zabezpečením úveru. Ďalej zdôraznil, že **žalobca sa o zaistenie súhlasu žalovaného s úhradou nákladov snažil až dodatočne** a vzhľadom k absencii dohody o náhrade nákladov **nepovažuje žalobu za dôvodnú**.

Odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že súd prvého stupňa sa otázkou dôvodnosti uplatneného nároku z titulu tzv. *culpa in contrahendo* nezaoberal, aj keď žalobca v priebehu konania na možnosť takéhoto právneho posúdenia poukazoval. Najvyšší súd Českej republiky v rozhodnutí uviedol, že pokladá „*za první předpoklad odpovědnosti skutečnost, že konkrétní osoby zahájily jednání o uzavření určité smlouvy, přičemž tato jednání dospěla do stadia, kdy jedna ze stran kontraktačního procesu byla v důsledku chování druhé potencionální smluvní strany v dobré víře, že předpokládaná smlouva bude uzavřena.*“

Odvolací súd pokračoval v odôvodnení spôsobom, že – *culpa in contrahendo* – „*představuje právní úpravu odpovědnosti za zavinění v předzmluvním stadiu. Pod tento obecný pojem předzmluvní odpovědnosti lze zahrnout jednání mezi osobami, které je právně relevantní a na jehož základě mohl vzniknout nebo případně i vznikl závazkový vztah. Aplikace tohoto institutu v podmínkách našeho právního řádu v této fázi nepřichází v úvahu, protože pozitivní právní úprava, na jejímž základě by takto uplatněný nárok bylo možno posoudit, neexistuje a situace je poněkud komplikovaná.*

V souvislosti s jednáním o uzavření smlouvy totiž většinou podnikatelských subjektů nutně vznikají předvídatelné náklady, přičemž je zřejmé, že i přes vynaložení těchto nákladů ne každé jednání vyústí v uzavření smlouvy. Potencionální smluvní partneři tak nemohou předpokládat ani návratnost takto vynaložených nákladů, není-li jejich úhrada zakotvena ve zvláštním smluvním ujednání. Měla-li by být dána povinnost k úhradě nákladů vzniklých v souvislosti s jednáním o uzavření smlouvy, aniž by zde byla konkrétní dohoda stran v tomto směru, muselo by jít – zdůraznil odvolací soud – o náklady, které se vymykají běžnému standardu, tj. o náklady nikoli obvyklé.“[24]

Príklad rozhodnutia slovenského súdu vo vzťahu k predzmluvnej zodpovednosti

Ako sme uviedli vyššie, základom pre aplikáciu inštitútu predzmluvnej zodpovednosti v slovenskom právnom poriadku je znenie § 420 ods.1 OZ zakladajúceho zodpovednosť za škodu v dôsledku porušenia právnej povinnosti, v spojení s § 415 OZ.

V popisovanom súdnom rozhodnutí, vedenom na Okresnom súde Dunajská Streda pod sp. zn. 11C/64/2013 súd posúdil právny stav, ktorý nastal, ako *culpa in contrahendo* – zodpovednosť za zavinenie v predzmluvnom štádiu, s tým, že ide o majetkovú ujmu na strane žalobcu, spočívajúcu v náhrade nákladov za odmenu za vypracovanie kúpnej zmluvy. Spor skončil polovičným úspechom žalobcu.[25] Medzi účastníkmi bolo sporné, kto mal za právne služby zaplatiť, a akú výšku (dohodnutú alebo obvyklú), za vypracovanie kúpnej zmluvy advokátom, pre odberateľa právnych služieb.

Dokazovaním súd zistil, že medzi účastníkmi konania bola nesporná a nepopretá skutočnosť, že žalobca, v povolaní advokát[26], so žalovaným (za prítomnosti sprostredkovateľa, ktorý stretnutie zorganizoval) na prvom pracovnom stretnutí, rokoval o vypracovaní kúpnej zmluvy. Žalobca ju následne vyhotovil a žalovanému (za prítomnosti sprostredkovateľa) odovzdal na druhom pracovnom stretnutí. O kvalite právnej služby svedčí aj skutočnosť, že vtedajšia správa katastra vyhovel návrhu na vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. „V tejto súvislosti treba uviesť, že autorizácia zmluvy o prevode nehnuteľnosti advokátom nie je povinná a absencia autorizačnej doložky nespôsobuje neplatnosť zmluvy.“[27]

Účastníci konania **nespochybnili vyhotovenie zmluvy** žalobcom. Súd právny základ nároku žalobcu (advokáta) hodnotil nasledovne: „*Culpa in contrahendo je zodpovednosť za zavinenie v predzmluvnom štádiu. V tomto prípade ide o majetkovú ujmu na strane žalobcu, spočívajúcu v náhrade nákladov za odmenu za spracovanie kúpnej zmluvy. Súd vychádza z rozsudku NS ČR vo veci 29Odo 1166/2004.*“[28]

Za aplikácie ust. § 415 OZ v spojení s ust. § 420 OZ musia byť i v tomto prípade zodpovednosti za zavinenie v predzmluvnom štádiu splnené základné predpoklady zodpovednosti za škodu, konkrétne **protiprávny úkon a vznik škody**. V tomto prípade bol predpoklad existencie protiprávneho úkonu a vznik škody naplnený, keďže medzi správaním žalovaného a vznikom škody v podobe vynaložených nákladov existovala príčinná súvislosť.

Žalovaný nepreukázal, že škodu nezavinil, t. j. bola daná zodpovednosť za škodu v zmysle § 420 OZ, podľa ktorého každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti.[29] Bolo na žalovanom, **aby preukázal**, že to bol žalobca, ktorý prevenčnú povinnosť porušil tým, že pred vypracovaním kúpnej zmluvy neuzatvoril so žalovaným zmluvu o právnej pomoci. K vzťahu žalovaný a sprostredkovateľ súd uviedol, že v konaní nebolo preukázané, že by žalovaný sprostredkovateľovi na

obstaranie záležitosti (kúpna zmluva od advokáta) udelil plnú moc. Súd preto vychádzal z toho, že sprostredkovateľ prípadne mohol konať ako nepriamy zástupca predávajúcich.^[30]

V prípade, že by sa žalobca uzavretia zmluvy o právnej pomoci pred poskytnutím právneho poradenstva a pred vypracovaním kúpnej zmluvy voči žalovanému domáhal, žalovaný by jej uzavretie odmietol a z advokátskej kancelárie by odišiel bez toho, že by sa mu dostalo hmotného výsledku, t. j. kúpnej zmluvy, **tak by nedošlo k naplneniu skutkovej podstaty právneho inštitútu – culpa in contrahendo.**

III. Záver

V Slovenskej republike, v porovnaní s Českou republikou, nie je inštitút – *culpa in contrahendo* upravený normami súkromného práva výslovne. Aplikačná prax tak v otázke predzmluvnej zodpovednosti vychádza zo všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka, prípadne Obchodného zákonníka (k tomu viď text vyššie). Pri posudzovaní nárokov z predzmluvnej zodpovednosti preto musia súdy v Slovenskej republike riešiť väčšinu sporov, týkajúcich sa predzmluvnej zodpovednosti „*ad hoc*“.

V záujme spravodlivého rozhodovania sporov a konštantného právneho výkladu inštitútu predzmluvnej zodpovednosti preto odporúčame, aby sa *de lege ferenda*, zaviedla výslovná právna úprava inštitútu *culpa in contrahendo* aj do právneho poriadku Slovenskej republiky.

Použité informačné zdroje

FEKETE, I. *Občiansky zákonník 1. Veľký komentár*. Bratislava: Eurokódex 2011, 2589 s., ISBN: 978-80-89447-50-3

HRÁDEK, J. *Předsmluvní odpovědnost*. Bulletin advokacie č. 3/2011, ISSN 1335-1079

HULMÁK, M. *Limity předsmluvní odpovědnosti*. Bulletin advokacie č. 3/2011, ISSN 1335-1079

LAZÁR, J. a kol. *Občianske právo hmotné 1*. Bratislava: IURIS LIBRI 2018, ISBN: 978-80-89635-35-1

LAZÁR, J. a kol. *Občianske právo hmotné 2*. Bratislava: IURIS LIBRI 2018, ISBN: 978-80-89635-35-1

MATULA, Z. *Culpa in contrahendo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 108 s., ISBN: 978-80-7357-719-3

MITTERPACHOVÁ, J., *Culpa in contrahendo v slovenskom práve a nároky z jej porušenia*. Bulletin slovenskej advokácie č. 3/2013, roč. XIX, ISSN 1335-1079

SUCHOŽA J. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár*. Bratislava: EUROUNION 2016, str. 820, ISBN: 978-80-89374-34-2

SOROKOVÁ M., Povinnost jednání v dobré víře v předsmluvním stádiu kontraktace, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Katedra obchodního práva, COFOLA 2011: the Conference Proceedings, 1. edition. Brno: Masaryk University, 2011

Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. *Občiansky zákonník I. § 1 – 450. 2. vydanie. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2019, ISBN: 978-80-7400-597-8

Poznámky pod čiarou

- [1] Hrádek J.: Předsmuvní odpovědnost. Bulletin advokacie č. 3/2011, str. 45, ISSN 1335-1079
- [2] Prof. Hondius E.H. IN: v zborníku Precontractual Liability: Reports to the XIIIth Congress International Academy of Comparative Law, Montreal, Canada, 18-24 August 1990. Denver: Kluwer Law International, 1991 upozorňuje na skutočnosť, že nie v každom štáte má tento inštitút rovnaký význam. Stretnúť sa môžeme so synonymami tohto pojmu ako napr.: predzmluvná zodpovednosť, zavinenie v kontraktácii, zodpovednosť za kontrahovanie a iné – pozn. autorka
- [3] S účinnosťou od 1.1.2014, kedy nadobudol účinnosť nový český Občiansky zákonník (zák. č. 89/2012 Sb.) bol inštitút *culpa in contrahendo* zavedený v plnom rozsahu do českého právneho poriadku aj ako kodifikovaný inštitút. Ustanovenia § 1728 – 1730 OZ obsahujú jeho tri základné skutkové podstaty, a to: „a) zákaz začatia vyjednávania, ktoré podľa úmyslu jednej zo strán nemá viesť k uzavretiu zmluvy, b) zákaz ukončenia vyjednávania o zmluve v okamihu, kedy taký krok hrubo porušuje dobré mravy, lebo narušuje v dobrej viere vedené rokovanie, ak k tomu nie je dôvod a c) povinnosť oznamovať si podstatné informácie a zachovávať ich dôvernosť“ – pozn. autorka
- [4] Napr. Rozsudok v mene Slovenskej republiky, Krajský súd Prešov, sp. zn.: 7Co/24/2020, zo dňa 30. novembra 2020
- [5] S rozoberaným inštitútom súvisí napr. nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (RÍM II.). Nariadenie (RÍM II.) výslovne predpokladá existenciu inštitútu predzmluvnej zodpovednosti – *culpa in contrahendo* v právnych poriadkoch členských štátov EÚ.
- [6] „Tuto skutečnost demonstroval např. na situaci, kdy došlo k objednávce zboží v metrických centech. Po dodání bylo zboží odmítnuto. Zároveň byla smlouva neplatná. Jhering si zde oprávněně kladl otázku, kdo ponese náklady pramenící z uvedeného omylu (např. náklady na přepravu).“ Matula, Z., *Culpa in contrahendo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. s. 6
- [7] Jhering, von R., Demelius, G., *Culpa in contrahendo: oder Schadensersatz bei nichtigen oder nicht zur Perfection gelangten Verträgen*. Friedrich Mauke, 1860. 158 s.
- [8] Matula, Z., *Culpa in contrahendo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 108 s.7, ISBN: 978-80-7357-719-3
- [9] „Ačkoli je tedy zřejmé, že Jheringovy závěry byly poplatné specifické koncepci římského práva, lze při jistém zobecnění pozorovat jejich vliv na současné pojetí *culpa in contrahendo* v právních řádech kontinentální Evropy (obecně je myšlenka předsmuvní odpovědnosti akceptována ve všech srovnávaných právních řádech). Matula, Z., *Culpa in contrahendo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 108 s.8, ISBN: 978-80-7357-719-3
- [10] V tomto zmysle je chápaný inštitút *culpa in contrahendo* rakúskym aj nemeckým právom – pozn. autorka
- [11] napr. Zbyněk Matula, *Culpa in contrahendo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 108 s. 4, ISBN: 978-80-7357-719-3

Jiří Hrádek, *Předsmluvní odpovědnost*. Bulletin advokacie č. 3/2011, s. 45, ISSN 1335-1079

[12] Tamže

[13] Napr. Rozsudek NS ČR, sp. zn. 29 Odo 1166/2004, , ze dne 11.10.2006, Rozsudek NS ČR, sp. zn. 25 Cdo 127/2007, ze dne 2.9.2008

[14] Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1 – 450. 2. vydanie. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2019, str. 1324

[15] V tomto smere je však rozdielna nemecká úprava, ale aktuálne už aj česká právna úprava, z ktorých každá obsahuje výslovnú úpravu *culpa in contrahendo* – pozn. autorka

[16] Fekete I.: Občiansky zákonník 1. Veľký komentár. Bratislava : Eurokódex 2011, str. 1027

[17] Mitterpachová, J., *Culpa in contrahendo v slovenskom práve a nároky z jej porušenia*. Bulletin slovenskej advokácie č. 3/2013, roč. XIX, s. 18

[18] Problematikou zodpovednosti za škodu v obchodnom práve v Slovenskej republike v súkromnom práve sa venuje Kristián Csach. Habilitačná prednáška na tému „Miesto a funkcie deliktuálneho práva“ bola publikovaná v časopise PRÁVNÝ OBZOR č. 4/2011m a, 327 a nasl. – pozn. autorka

[19] Suchoža J. a kol.: Obchodný zákonník. Komentár. Bratislava: EUROUNION 2016, str. 820

[20] Dôverné informácie citovaného ustanovenia nemusia spĺňať podmienky obchodného tajomstva podľa § 17 Obchodného zákonníka. Pri aplikácii tohto ustanovenia nepôjde ani o situáciu, kedy zmluvné strany počas predzmluvných rokovaní uzatvorila zmluvu, ktorej predmetom bude zachovanie dôvernosti informácií označených v tejto zmluve – pozn. autorka

[21] V praxi však väčšinou nevznikajú spory o tom, či rokovanie vôbec začalo, ako skôr o to, či sú väzby medzi kontrahentmi skutočne natoľko úzke, že možno hovoriť o existencii vzťahu, ktorý možno považovať za dôverný, a hodný špeciálnej ochrany. Soroková M., Povinnost jednání v dobré víře v předzmluvním stádiu kontraktace, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Katedra obchodního práva, COFOLA 2011: the Conference Proceedings, 1. edition. Brno: Masaryk University, 2011

[22] Predkontraktačné náklady je pritom nutné chápať nielen v čisto ekonomickom zmysle (teda vo forme finančných výdavkov na rokovanie, právne a účtovné poradenstvo, dopravu, prípravu podkladov), ale môžu nimi byť tiež vymieňané informácie, čas či dôvera vložená v potenciálneho zmluvného partnera. Soroková M., Povinnost jednání v dobré víře v předzmluvním stádiu kontraktace, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Katedra obchodního práva, COFOLA 2011: the Conference Proceedings, 1. edition. Brno: Masaryk University, 2011

[23] Viď rozsudek Nejvyššího soudu ČR zo dňa 11.10.2006, sp. zn. 29 Odo 1166/2004

[24] Tamže

[25] Súd nemohol ako majetkovú ujmu kvalifikovať časť nároku žalobcu, ktorú on označil ako úkon právnej služby spočívajúci v rokovaní o kúpnej zmluve, nakoľko toto je samostatne nehonorovateľné. Príprava a prevzatie právneho zastúpenia, v tomto prípade (ani žalovaným nepopretým) pracovným stretnutím predchádzajúcim etape vypracovania kúpnej zmluvy žalobcovi žiadne náklady čiže ujma

nevznikli (ibaže by preukázal, že mu v čase pracovného stretnutia ušiel iný úkon právnej pomoci apod.), čo v konaní preukázané nebolo. Z uvedeného súd vo zvyšku žalobu zamietol a žalobca zobral svoj návrh z časti späť- pozn. autorka

[26] Súd právne uzatvoril k postaveniu žalobcu, že je členom Slovenskej advokátskej komory. Práva a povinnosti advokáta pri plnení záväzkov zo zmluvy o poskytnutí právnej pomoci upravuje zákon č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení ako *lex specialis* voči ustanoveniam Občianskeho zákonníka, ktoré majú povahu všeobecnej právnej normy *lex generalis*. – pozn. autorka

[27] Viď IN: rozsudok v mene Slovenskej republiky, Okresný súd Dunajská Streda, zo dňa 18.04. 2016, sp. zn. 11C/64/2013

[28] Rozsudok v mene Slovenskej republiky, Okresný súd Dunajská Streda, zo dňa 18.04. 2016, sp. zn. 11C/64/2013

[29] Tzv. kauzálny nexus – pri priamej väzbe javov (objektívnych súvislostí), v rámci ktorého jeden jav (príčina) vyvoláva druhý jav (následok) – pozn. autorka

[30] K tomu pozri Rozsudok NS ČR zo dňa 31.08.2004, sp. zn. 32Odo 635/2003